

SITUACIÓ ACTUAL DE LA PROSTITUCIÓ AL TERRITORI DE L'ESTAT ESPANYOL

El primer que hem de tindre clar és que la prostitució i la tracta de dones van parelles. La prostitució actual no té res a veure a la de fa anys, en la qual les prostitutes eren de nacionalitat espanyola que exercien sotmeses als *chulos* o *proxenetes* o eren ames de sí mateixes. No plantege si ho fèiem de forma voluntària, ja que en la majoria dels casos aquesta era l'única forma de guanyar diners de moltes dones, i voler eixir de la pobresa és un condicionant prou gran com per a no parlar de voluntarietat.

Actualment, els moviments migratoris, les guerres, la situació d'extrema pobresa de països, la globalització, han fet que es trafique amb éssers humans, i -com sempre- majoritàriament en dones i menors. Aquests comerç il·legal de persones te dues vessants.

D'una banda, aquelles persones que de forma voluntària i mitjançant un pagament son traslladades d'un país a altre per a ser introduïdes de forma il·legal. No hi ha coacció o segrest. Per exemple, els milers de persones que arriben a les nostres costes en pateres. Això és el que es coneix per tràfic il·legal de persones.

Però quan aquest trasllat de persones -dins del mateix país o entre altres- s'efectua sense consentiment de les persones, és el que coneguem com *tracta*. En la tracta entren la captació, transport, trasllat, acollida o recepció de persones contra la seua voluntat.

Ja en el Protocol de Palermo s'establia que no es pot parlar de consentiment de les persones quan aquestes són menors (fins als 18 anys) o de col·lectius

especialment vulnerables, com és el nostre cas: dones en situació de desplaçaments, pobresa, abusos, règims polítics dictatorials, etc.

Entre els factors de risc que contribueixen a la tracta de dones i menors, a més dels que hem mencionat, també estan l'existència de les xarxes mafioses, la demanda de la prostitució/turisme sexual, la falta de legislació. Aquesta última fa que les màfies busquen aquells països on no hi ha res regulat per introduir milers de dones i xiquetes per a la seua explotació.

La tracta de persones va dirigida al mercat il·legal de treball: tallers clandestins, agricultura... en condicions d'esclavitud. Però la major part es dirigeix a l'explotació sexual: matrimonis servils, pornografia i , la més gran en xifres, prostitució.

La tracta de dones i menors té molta relació amb altres delictes: tràfic de drogues, armes, falsificació de documents. Les rutes de trasllat i xarxa d'intermediaris són sovint les mateixes.

Als últims anys la prostitució s'ha convertit en el negoci més rendible econòmicament i sense risc, és a dir, sense sanció penal.

Segons la ONU, la prostitució és el segon negoci més rendible del món, després del tràfic d'armes i abans del de drogues. Mou entre 5 i 7 bilions de dolars anuals a nivell mundial. 4.000.000 de persones anualment es desplacen per la prostitució.

Si parlem del territori de l'estat, anualment el muntant econòmic estimat que mou aquest negoci és de 18.000 milions d'euros.

Hem de tindre en compte que les xifres que es donen són estimades i no massa actualitzades. El principal problema és que és molt difícil aconseguir estadístiques reals de les dones que estan esclavitzades, ja que la immensa majoria estan amagades, invisibilitzades i controlades. Les estadístiques es fan sobre enquestes que realitzen ONGs que treballen a peu de carrer, informes policials basats en les escasses denúncies i redades o inspeccions de locals. La

mateixa Guardia Civil -en declaracions a la premsa d'Alacant- va confesar sentir-se impotent davant la magnitud d'aquest problema, molt més gran del que pensem.

Però -encara que estimades- les xifres parlen d'entre 350.000 i 500.000 dones i xiquetes prostituïdes al territori de l'estat. Entre un 6% i un 30% dels homes són usuaris de la prostitució.

Respecte a l'edat dels prostituïdors, cada vegada es menor. Més joves i que demanem més "perversions": busquen dones embarassades, que les hagen fet l'ablació, que siguen menors... El prostituïdor no desconeix la situació de les prostitutes, però les dona l'esquena, no vol assabentar-se de res.

Per autonomies, la primera en nombre de prostitutes és Andalusia (18.200 dones), la segona la valenciana (14.200) i en tercer lloc Madrid (13.800). Les que menys Navarra (700), Euskadi (1.300) i Extremadura (1.400).

Respecte a la nacionalitat de les prostitutes, el 90% són estrangeres i la majoria en situació irregular. Els països d'origen són molts: Rumania, Brasil, Rússia, Xina, Nigèria, Colòmbia, etc. Fa uns anys el major nombre de dones procedia d'Amèrica Llatina, per l'afinitat de la cultura i la llengua. També d'africanes, per la proximitat geogràfica.

Actualment, per la facilitat dels desplaçaments en la comunitat europea, ha augmentat considerablement el nombre de dones traficades des dels països de l'est. Les màfies d'aquests països són les més cruels i violentes, sobre tot les romaneses. Això incideix en el major nombre de denúncies de les dones captades.

La falta de regulació legal en l'estat espanyol -cal recordar que el codi penal només sanciona el proxenetisme provat, l'obligació a prostituir-se, la prostitució de menors o persones amb diversitat funcional- fa que aquestes màfies de delinqüents troben ací un paradís perfecte per als seus guanys.

Així al territori de l'estat arriben dones traficades i tractades com ramat, que seran distribuïdes entre ciutats, carrers, pisos, polígons i clubs d'alternar. Però a més, Espanya és país de trànsit cap a altres països de la Unió Europea, Estats Units o Canada.

Sobre quantes de les prostitutes ho són de forma "voluntària" o víctimes de l'explotació sexual, no hi ha consens social. La majoria d'ONGs, agents socials, administracions i abolicionistes diuen que el 90% són dones explotades, és a dir, que no han volgut ser prostitutes o que -encara que sabem que venien a exercir la prostitució- han estat enganyades i es troben en situació d'esclavitud.

Però d'altra banda estan les postures de les regulacionistes o legalistes, coincidents amb la dels proxenetes i amos dels clubs d'alternar que continuen insistint que només el 10% de les prostitutes són víctimes de les màfies i la resta són *treballadores del sexe* i per supost ho fan de forma totalment voluntària. Curiosament, malgrat que -deixat a banda els interessats en els guanys, com ara els proxenetes i amos de locals d'alternar- aquesta opinió és minoritària, tanmateix els mitjans de comunicació sempre donen més espai i protagonisme a les persones que defensen la voluntarietat i la prostitució com a treball, que no a les que parlen de l'esclavitud sexual de la qual són víctimes la majoria d'eixe 90% que es troben en situació irregular.

També és curiós que el debat es centre en si són més o menys les dones explotades, sotmeses a tot tipus de violència. Si preneren com a referent les xifres més baixes que donen informes policials o l'ONU, que parlem de 45.000 prostitutes a Espanya, i considerem que - tal com diuen proxenetes i legalistes- només un 10% d'aquestes són víctimes de les màfies, així i tot tindrem que existeixen milers de dones i xiquetes que són traficades per a la esclavitud. Ni societat ni administracions sembla siguen consciens que a Espanya, en un estat democràtic, es venen i compren cossos humans.

Ja hem dit que hi han molts factors que incideixen a l'hora de que aquestes dones entren en el mercat de la prostitució: precarietat econòmica, situació irregular, desplaçaments forçats, addiccions, etc. Els delinqüents aprofiten aquestes circumstàncies per a captar-les. Així, amb promeses de llibertat, un treball, una vida digna, un futur o senzillament un amor, van a captar-les i tractar-les com a trossos de carn.

Sovint el mateix novio és el que les entrega a les màfies. Alguns les deixen embarassades i esperen que tinguin la criatura. Després, la deixaran a càrrec dels familiars i elles viatjaran a altres països en espera d'un futur, d'un treball que les permeta mantenir a la criatura, a germanes, pares... Totes aquestes circumstàncies es convertiran en instruments per a fer-les xantatge, amenaçant la seua vida o la dels seus familiars.

La majoria de dones víctimes de la tracta entren legalment a Espanya, amb visats de turista o contractes de treball. Una vegada aquí, *los terneritos o trozos de carne*, forma en que parlen d'elles, les lleven la documentació, les obliguen a exercir la prostitució, les fan pagar per tot: documents falsos, viatge, roba, manutenció, en resum, les fan assumir un deute econòmic molt gran amb els proxenetes-màfies.

Però les màfies internacionals no podrien treballar sense ajuda en els dos països: el d'origen, on capten a les dones i obtenen la falsificació de documents personals (passaport, visats, contracte treball) i destinació: amos de locals d'alternar, proxenetes. El que anomenarien xarxa de distribució i control.

Normalment les màfies exploten directament a les dones en carrers, polígons o pisos, però en els locals d'alternar és més freqüent que siguin espanyols els que controlen les dones.

També fan falta contactes, ja que sovint canvien les dones de locals per a evitar que prenguen confiança i coneguen on es troben, intimen massa amb algú prostituïdor, que la policia segueixa la pista, etc., sense oblidar aquelles

que són castigades o fetes desaparèixer per no respondre a les pallisses, violacions, etc. dels proxenetes per a afeblir la seua voluntat.

Això porta que faça falta més persones en diferents clubs que s'encarreguen de canviar-les.

Parlarem ara dels llocs on són destinades les dones i xiquetes per a prostituir-les i dels mètodes que empleen aquests mafiosos per tal d'afeblir la seua voluntat i traure de la seua explotació el major rendiment.

Respecte a aquest últim tema, la coacció, les amenaces de la seua vida o la dels familiars en els països d'origen, el vudú, el deute econòmic (cada vegada major, ja que han de pagar-se la manutenció, roba, medicines, drogues o alcohol, que han de prendre per a poder suportar aquestes condicions), les reiterades pallises i violacions, la falta d'aliments, la medicalització per a traure'ls major rendiment, la incomunicació... són mètodes comuns amb independència de la destinació de les prostitutes.

El lloc per a prostituir-les pot ser el carrer, els polígons industrials i les carreteres, on els proxenetes no han d'efectuar cap despesa econòmica. Les deixaran de bon de matí i les arreplegaran a la nit. També en pisos, on la despesa és mínima, a l'ajuntar en el mateix espai a dotzenes de dones i amb apenes un llit. Per últim, els locals d'alternar. En aquest últim cas és menor el nombre de dones en situació irregular, ja que es corre el risc d'inspeccions policials (sobre tot sobre el tema d'immigració o minoria d'edat), per la qual cosa les que estan, estan per temporades curtes que coincideixen amb la seua arribada fins que els troben un altre lloc on explotar-les.

Segons la UCRIF (unidad contra las redes de inmigración ilegal y falsificaciones documentales de la policía) existeixen al voltant de 2.500 clubs d'alternar.

Si tenim sensibilitat, la qual cosa no sembla ser comú a la majoria de les persones, no podem passar al costat de les dones que vegem en carreteres o polígons industrials, sense pensar les condicions inhumanes i la vulnerabilitat que pateixen, exposades a qualsevol tipus de violència, a les condicions

climàtiques (faça fred, sol, pluja...) i a les llargues jornades (sovint de més de 12 hores).

Però almenys d'elles tenim constància de la seua existència. Cal pensar en la quantitat de dones i menors que es mantenen recluides en pisos d'on no eixiran sinó és mortes. Als pisos destinen a les que són menors d'edat, estan en situació irregular i per nacionalitats, normalment les xineses.

De tant en tant, alguns ajuntaments trauen mesures que persegueixen a les dones prostituïdes o que les amaguen en pisos, on no molestaran tant a la vista ni sensibilitat del veïnat. Són polítiques que no tenem més propòsit que una neteja de carrers i barris. Això és -com a mínim- una immoralitat fruit de la hipocresia . Si les amaguem en pisos, només aconseguirem abandonar-les més a la seua sort, ja que és ben cert que el que no es veu, no existeix.

No és pot entendre com podem permetre que en la nostra societat, democràtica, haja compra i venda de cossos humans. Si els guanys de les màfies i proxenetes són tan grans, ¿com és possible que les administracions no facen res davant aquest comerç?.

La primera causa que al·leguen és la falta de regulació legal al respecte de la prostitució.

La llei 10/1995, per la qual s'aprova el codi penal, va ser modificada en l'any 2003 respecte a la prostitució, despenalitzant l'exercici d'aquesta per part de la persona que la realitze, però castigant l'explotació -proxenetisme- d'aquest exercici quan hi hagen factors com minoria d'edat o altres com ús de violència, coaccions, etc. també penalitza el tràfic de persones. Hi ha un buit legal que permet a les màfies comerciar impunement a costa de la vida i els drets de les dones.

L'administració té tres vies d'actuació:

Inspecció de treball: Només és fixa en la part laboral. I com siga que no hi ha regulació al respecte, cada tribunal actua de forma diferent: uns reconeixen

que hi ha relació laboral i per tant condicions d'esclavitud, altres que no es pot parlar de treball perquè és explotació. Com no tenen competència sobre les relacions sexuals sense consentiment, no poden fer molt. L'actuació es limitarà a inspeccionar que les persones que treballen estiguen d'alta. I els proxenetes es saben tots els trucs, les dones que estan en clubs o salons de massatge, estan donades d'alta en la seguretat social, tenen tots els papers en ordre. Sobre la minoria d'edat, ja hem dit que en els clubs d'alternar, no s'arrisquen a tindren a xiquetes, ja que les redades i inspeccions són freqüents.

Forces Policials: Com la prostitució és lícita, només poden anar contra el tràfic i la immigració il·legal: redades comprovant documentació, després de les quals alguna dona pot atrevir-se a denunciar (no és lo normal). Poden actuar d'ofici o per denúncia. Però miraculosament, quan arriben als locals, les dones en situació irregular han desaparegut i no hi ha cap irregularitat legal que els permeta actuar. I si hi ha alguna dona sense papers, tracten el tema com de immigració il·legal: la repatriaran al seu país, on tornarà a ser captada per la màfia -que ja ha estat avisada-, patint més violència o ... senzillament desapareguent (assassinada).

Quant a les dones en carrers, carreteres, polígons, etc., només poden actuar donant un tractament de immigració il·legal. Poques dones van a atrevir-se a denunciar als proxenetes, per tots els motius que hem exposat.

Segons l'informe de la Guardia Civil, del 90% de dones prostituïdes de nacionalitat estrangera, només un 1% ha presentat denúncia. Als últims 8 anys el Tribunal Suprem ha dictat al voltant de 80 sentències de delictes amb prostitució estrangera.

Per últim, es parla també de la corrupció entre les forces de seguretat, però també s'ha de parlar de la professionalitat de moltes persones que hi treballen en les UCRIF i altres, que fan el que poden sense apenes mitjans ni recursos.

Fiscalia: podria investigar l'origen dels guanys dels mafiosos, proxenetes i amos de locals.

No podem oblidar que el negoci del sexe és molt productiu i fa guanyar quantitats importants de diners a molts sectors: hostaleria, publicitat, pornografia, premsa... negocis tots legals. En aquest comerç humà guanyen tots menys les dones. Els guanys de l'hisenda pública mitjançant els impostos de tots aquests negocis, són també una part important a considerar.

L'últim apartat el dedicaré a parlar del Plan del Govern de l'Estat contra la tracta, que no s'ha fet amb perspectiva de gènere, malgrat que és un tema que afecta majoritàriament a les dones.

El govern de l'estat ha tingut la possibilitat de prohibir la inserció dels anuncis de prostitució, però sembla que el pes econòmic -ja hem dit el negoci que suposa als mitjans de comunicació- els ha fet acabar fent només una recomanació.

Però potser la part més esperada i tanmateix la més decepcionant és la protecció a les víctimes, que limita a un període de 30 dies i supedita a que interposen denúncia dels proxenetes.

Molts són els fronts per a lluitar, que han de passar per la reforma del Còdig penal per tal que es puga perseguir al proxeneta sense necessitat de denúncia, la prohibició i persecució de l'explotació sexual i la tracta mitjançant convenis internacionals, actuacions conjuntes de les diferents administracions. Cal una educació en igualtat i afectiu sexual. Cal perseguir als mafiosos i tractar l'explotació sexual com un crim de guerra. Cal l'assistència integral a les víctimes i la seua reparació, etc., etc.

Sembla que el problema és la falta de voluntat política d'eradicar aquesta xacra social que ja és coneguda internacionalment com l'esclavitud del segle XXI. Però també la hipocresia de la societat, dividida en un absurd debat que mentrestant dona l'esquena a tants milers de dones i xiquetes, a les quals desprècia i estigmatitza.

València, febrer de 2010. Macu Gimeno.Coordinadora àrea de la Dona

Intersindical Valenciana